

Önsöz

Kültür politikaları ve yönetimi alanında, gerek Türkiye’de gerekse dünyanın dört bir yanında meydana gelen yenilikleri, tartışmaları, akademik çalışmaları ve araştırmaları her sene toplu bir şekilde değerlendirmeyi amaçlayan Kültür Politikaları ve Yönetimi Yıllığı elinizdeki 2012/2013 sayısı ile dördüncü sayısına ulaşmış bulunmakta. İstanbul Bilgi Üniversitesi Kültür Politikaları ve Yönetimi Araştırma Merkezi (KPY) tarafından Türkçe ve İngilizce yayınlanan Yıllık, 2009’dan bu yana, kültür alanını şekillendiren yerel, ulusal, uluslararası ve küresel dinamikler bağlamında, kültür politikalarının ve yönetim yaklaşımlarının ortaya çıkardığı tartışma ve araştırma konularını makale ve değerlendirme yazıları için çağrılar yapmak suretiyle ele almakta. Yıllık, her sayısında güncel sorunlara derinlemesine yer ayıran Dosya bölümünün yanı sıra, Diğer Makaleler bölümü, geçen yılın önemli etkinliklerinin, yayınlarının ve olaylarının ele alındığı Değerlendirme bölümü ve KPY’den Yılın En Önemli Haberler Seçkisi bölümlerinden oluşuyor. Elinizde tuttuğunuz bu sayı, öncekilerden farklı olarak 2012 yılı ile 2013 yılının ilk yedi ayını kapsıyor.

Dördüncü sayımızda, odağımız kültür aktörlerinin toplumsal dönüşüm ve kriz ortamlarında nasıl bir rol oynadıkları, ne tür yenilikçi stratejileri, yönetim ve politika araçlarını devreye soktukları. Bugün kriz hem ekonomik ve hem de politik bir içerik taşıyor. Bir taraftan Avrupa ve ABD’de mali krizin tetiklediği ekonomik durgunluk ve onu izleyen kemer sıkma politikaları, öbür taraftan 2011 yılında Tunus ve Mısır’dan başlayarak Libya ile devam eden ve hükümetlerin devrilmesine neden olan ve Arap Baharı olarak adlandırılan politik kriz. İster ekonomik ister politik olsun, Kuzey Afrika’dan ABD’ye, İspanya’dan Yunanistan’a kadar pek çok ülkeyi etkileyen bu kriz durumunu niteleyen en önemli özellik geniş toplum kesimlerinin sokaklara ve meydanlara döktüğü sürekli bir politik eylemlilik halinin ortaya çıkmış olması. Sivil toplum hareketliliği küresel akışkanların bir parçası olarak yayılıyor ve kentlere demokrasi için görünürlük sahneleri olarak yepyeni anlamlar yükleniyor. İlk olarak New York’ta Wall Street’teki Zuccotti Park’ta 2011 yılında başlayan ve dünyanın bir çok şehrine yayılan *Occupy* hareketi bir tarafta, Arap dünyasında hızla yayılan kitlesel sokak gösterileri ve mitingler ile ardından Mısır’daki Tahrir Meydanı eylemi öbür tarafta ve geçtiğimiz Mayıs/Haziran aylarında İstanbul’un merkezinde yer alan Gezi Parkı’nda yaşanan toplumsal protestolar, politikaya katılım meselesine yeni bir açılım getirdi ve getirmeye devam ediyor. Sivil toplum, politikaya katılım aracı olarak kendini kamusal alanda yaratıcı ve yepyeni biçimlerde sahnelemenin yollarını buluyor, gündelik hayatın mikro ölçeklerinden başlayarak her şeyin politika konusu olduğunu ‘sokak’ta yaşıyor, gösteriyor. Bu tür dönüşüm süreçlerinde sanatın rolü meselesi şüphesiz hep üzerinde düşünülen bir konu.

Normal olarak on iki aylık bir zaman dilimini kapsayan değerlendirme süremizin bu sayıda daha uzun bir zaman dilimine yayılmasının temel nedeni işte bu; dünyada henüz tam ortasında bulunduğumuz kriz ve dönüşüm süreçlerinin kültür-sanat cephesinde nasıl yaşandığını soruşturmak ve bu konudaki değerlendirmeleri Yıllık’ta yayınlama isteğimiz. Suriye, Mısır gibi politik altüst oluşun çok şiddetli yaşandığı coğrafyalardan değerlendirme makaleleri almak tahmin edileceği gibi uzun sürdü ve hatta Mısır örneğinde olduğu gibi en son askerî darbeden sonra mümkün olamadı. Benzer bir şekilde, Avrupa’da ekonomik krizin temelinde yatan neoliberal politikaların yeni müdahalelerine karşı süreklilik kazanan toplumsal hareketlerin kültürel-sanatsal aktivizm boyutunu analiz eden bazı yazılar da gündemin hızla değişmesi, yazarların kendilerinin bu hareketlerin içinde yer alıyor olmaları gibi nedenlerle gecikti ve bazıları beklenen tarihe yetiştirilemedi.

Sonuç olarak, 2012-2013 Yıllık’ın “Kültürel Değişimin Öncüleri” başlığını ortaya koyan Dosya Editörü

Philipp Dietachmair bu önceden kestirilmesi zor yayın hazırlığı sürecini başarı ile yöneterek Suriye'den Hırvatistan'a kadar uzanan bir coğrafyadan yazılar, söyleşiler ve değerlendirmeleri biraraya getirmeyi başardı. Philipp Dietachmair'in, KPY ile ortak çalışmaları 2009 öncesine uzanan Avrupa Kültür Vakfı'nın (European Culture Foundation) yöneticilerinden birisi olması bu dosyaya kuşkusuz önemli bir zenginlik kazandı. Dosya'da makalelerin yanı sıra Avrupa Birliği Parlamentosu Kültür ve Eğitim Komitesi Başkanı Doris Pack ile kriz ortamında kültürel stratejilerin yeri konusunda Philipp Dietachmair'in ve Belgrad Çağdaş Sanat Müzesi Görsel Kültür Merkezi küratörü Zoran Ėric ile sanatçı ve KPY Yayın Kurulu üyesi Ferhat Özgür'ün yaptıkları söyleşiler yer alıyor. Yıllık 2012-2013 sayısının derleme çalışmalarının son aşamasındayken İstanbul'da 28 Mayıs'ta hükümet tarafından Taksim'in göbeğinde yer alan Gezi Parkı'nın yerine yapılmak istenen alışveriş merkezi projesine karşı toplumsal bir hareket başladı. Dosya yazıları arasında, bu hareketi kültür politikası bağlamında ve çevre ülkelerde ve dünyanın birçok şehrinde yaşananlarla karşılaştırarak ele alan makaleler yer almamakta. Nasser Abourahme'nin *City* dergisinin son sayısında¹ Mısır'daki halk hareketi ile ilgili yazdığı yazının girişinde belirttiği gibi, toplumsal hareketlerin göbeğindeyken bu hareketler üzerine yazmak, 'olayın açık ağzına yazmak gibi ... hem söylenecek çok şey var hem de çok az şey var gibi hissedilen, kanaatin ve şüphenin içiçe girdiği' bir durum. Bu yüzden 'Gezi Direnişi' ile ilgili kültür politikası bağlamında analitik ve etraflı değerlendirme yazılarına ileriki sayılarda yer vermeyi planlıyoruz. Bu sayının Değerlendirmeler bölümünde iki kısa yazı ile konuya giriş yapılıyor.

KPY Yıllık, her sayısında olduğu gibi açılışı bir Baş Makale ile yapıyor. Baş makale KPY'nin söz konusu yıl içinde gerçekleştirdiği KPY Günü Konferansı'ndaki konuşmacının metninin gözden geçirilmesi ile ortaya çıkıyor. 2012 yılının davetli konuşmacısı Profesör Yudhishtir Raj Isar'ın konusu da özerk bir varlık alanı olarak sanat ve kültürün toplumsal altüst oluş ve dönüşüm süreçlerinde kendini nasıl konumlandığı idi. Raj Isar "Kültürün Özerkliği: Eski bir Kavramı Yeniden Ele Almak" başlıklı konferans sunumunu Yıllık için makale haline getirdi. Isar 'özerklik' kavramını değişik açılardan ele alıyor ve onun yerine farklı bir kavram öneriyor: İngilizce'de *agency* kelimesiyle ifade edilen bu kavramı Türkçe'de 'aktör olmak' diye çevirebiliriz. Isar yazısında, günümüzün kriz ortamında, neoliberal politikaların kamusal mekânlara ilişkin özelleştirmeci uygulamaları karşısında sivil toplumun kamusal savunusunda kültür ve sanat camiasının bir aktör olarak, bir eylemlik paydaşı olarak yaratıcı stratejilerle kendisini yeniden tanımlayacağını anlatıyor.

Diğer Makaleler bölümünde Letonya'da kültür alanının ademi-merkezleşmesi ve kültürel girişimcilikte sürdürülebilirlik sorunsalı üzerine, iki ayrı makale yer alıyor.

Değerlendirme bölümünde ise, gerek Avrupa'da, gerekse Türkiye'de, 2012-2013 döneminde gerçekleşmiş olan önemli kültür politikası ve yönetimi etkinlikleri, programları ve yayınları hakkında değerlendirme yazıları yer almakta.

Yıllık, 2012-2013 döneminde Türkiye'de kültür politikası ve yönetimi alanındaki gelişmeleri anlatan en önemli on beş haber seçkisi ile kapanıyor. Bu seçkiyi KPY'nin haftalık olarak derlediği ve bloguna koyduğu haberler arasından seçerek oluşturduk. Son dakika yetişen bir konuyu haberler seçkisine alabildik; Türkiye'nin artık Avrupa Konseyi'ne sunmuş olduğu ve Konsey'in sitesinde yayınlanan bir Ulusal Kültür Politikası Değerlendirme Raporu var, ayrıca bu rapora bağımsız uzmanların kaleme aldığı ayrıntılı bir değerlendirme çalışması da eşlik ediyor. Gerek haberler gerekse veri ve bilgi toplama ve iletişim çalışmalarını Serhan Şahin gibi idari asistanlarımız, Derya Acuner, Selin Özavcı gibi Bilgi Üniversitesi Kültür ve Sanat Yönetimi yüksek lisans ve doktora programı öğrencileri gerçekleştiriyor. Bu sayıda yer alan makalelerin son düzeltmeleri Ağustos 2013'te yapıldı, dolayısıyla akabindeki gelişmeleri yansıtmamaktadır.

Hazır öğrencilerden söz açılmışken, teşekkürlerimize geçebiliriz. Öncelikle öğrencilerimize, araştırmacılarımıza, asistanlarımıza verdikleri destek için, KPY Yıllık'ın makale çağrısına cevap vererek makalelerini yollayan yazarlara KPY Yıllık'a gösterdikleri ilgi ve güven için teşekkür ederiz. Yazarların yanı sıra çevirmenlerimiz Oya Erez, Ozan İşler, Angela Roome, Ceylan Uşakierali, Mehmet Cem Ülgen'e, düzeltmenlerimiz Remzi Ab-

1 Nasser Abourahme, "Past the End, Not Yet at the Beginning: On the Revolutionary Disjuncture in Egypt", *City*, Cilt 17, Sayı 4 Ağustos 2013.

bas ve H. Pınar Mutlu'ya teşekkür etmek isteriz. İyi çeviri ve düzelti iyi bir yayının olmazsa olmaz anahtarları. Yıllık 2012-2013 sayısını yayına hazırlayan kültür yöneticisi Dr. Ayça Ince'ye, çalışma saatleri gibi konularda hiç bir engel tanımadan gösterdiği çaba, özveri ve enerjisi için, yüksek lisans öğrencimiz Selin Özavcı'ya ve idari asistanımız Serhan Şahin'e gösterdikleri azimli çalışkanlık ve yaratıcı destekleri için büyük bir teşekkür borçluyuz.

Son olarak, Yıllık 2012-2013 sayısının yayınlanmasına destek sağlayan T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Telif Hakları Genel Müdürlüğü'ne ve Zorlu Center'a kültür politikası ve yönetimi gibi gelişmekte olan bir alanda KPY'nin çalışmalarına duydukları güvenden ve verdikleri destekten dolayı teşekkür borçluyuz. Avrupa Kültür Vakfı (ECF) ile ortaklığımız uzun yıllara dayanıyor ve ECF'i bu yayın çalışmamızda yanımızda görmek, birlikte çalışmak, KPY için çok değerli, kendilerine müteşekkirimiz.

KPY Yıllık İstanbul Bilgi Üniversitesi'nin ve İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları'nın desteğini arkasına alarak her sene yayınlanmaya devamı hedefliyor. Dileğimiz KPY etkinliklerini, çalışmalarını, duyurularını takip etmeniz (www.bilgikpy.com adresi üzerinden), katılmanız, iletişim kurmanız, aramanız ve böylelikle kültür politikası ve yönetimi alanının gelişmesine katkıda bulunmanız.

Her sene yaptığımız KPY Yıllık Makale Çağrısı'na gelen yanıtların artmasından bu alanın giderek daha fazla araştırma ve incelemenin yapıldığı bir disiplin olarak kendini kabul ettirmeye başladığı sonucunu çıkarıyoruz. Kavramsal sözlüğümüzün oturması, araştırmaların çoğalması, analizlerin çeşitlenmesi ve uluslararası bilgi akışının yoğunlaşması ile kültür politikaları ve yönetimi alanı Türkiye'de serpilecek; bunda okurların katkısı ve rolünü de hatırlamalıyız.

KPY Yıllık Yayın Kurulu

29 Eylül 2013